

360

На основу члана 14. Закона о систему индиректног опорезивања БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 44/03, 52/04, 32/07, 34/07, 4/08, 49/09, 32/13 и 91/17), а у вези са члановима 12., 13. и 13 б. Закона о уплатама на јединствени рачун и расподјели прихода ("Службени гласник БиХ", бр. 55/04 и 34/07) и члана 5. Правилника о израчуноу коефицијената дозначавања ентитетима ("Службени гласник БиХ", број 62/08), Управни одбор Управе за индиректно опорезивање, на сједници, одржаној дана 31.03.2023. године донио је

ОДЛУКУ

**О УТВРЂИВАЊУ ПРИВРЕМЕНИХ
КОЕФИЦИЈЕНАТА ЗА РАСПОДЈЕЛУ СРЕДСТАВА
СА ЈЕДИНСТВЕНОГ РАЧУНА ЗА ПЕРИОД АПРИЛ –
ЈУНИ 2023. ГОДИНЕ**

Члан 1.

Привремени коефицијенти расподјеле

Утврђују се привремени коефицијенти расподјеле средстава са Јединственог рачуна за ентитете и Брчко Дистрикт Босне и Херцеговине за квартал К2 који обухвата мјесеце: април, мај и јуни 2023. године:

а) Федерација БиХ	62,94 %
б) Република Српска	33,51 %
ц) Брчко Дистрикт БиХ	3,55 %

Члан 2.

Прерачун

Задужује се Управа за индиректно опорезивање да, у складу с одредбама члана 5. (4) Правилника о израчуноу коефицијената дозначавања ентитетима, изврши прерачун већ дозначених прихода ентитетима у текућем кварталу према привременим коефицијетима расподјеле из члана 1. ове одлуке.

Члан 3.

Ступање на снагу

Ова одлука ступа на снагу даном доношења и биће објављена у "Службеном гласнику БиХ".

Број 02-02-15-1/23

31. марта 2023. године

Сарајево

Председавајући УО УИО

Др **Зоран Тегелтија**, с. р.

На основу члана 14. Закона о систему индиректног опорезивања БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 44/03, 52/04, 32/07, 34/07, 4/08, 49/09, 32/13 и 91/17), а у вези са члановима 12., 13. и 13 б. Закона о уплатама на јединствени рачун и расподјели прихода ("Службени гласник БиХ", бр. 55/04 и 34/07) и члана 5. Правилника о израчуноу коефицијената дозначавања ентитетима ("Службени гласник БиХ", број 62/08), Управни одбор Управе за индиректно опорезивање, на сједници, одржаној дана 31.03.2023. године донио је

ОДЛУКУ

**О УТВРЂИВАЊУ ПРИВРЕМЕНИХ КОЕФИЦИЈЕНАТА
ЗА РАСПОДЈЕЛУ СРЕДСТАВА СА ЈЕДИНСТВЕНОГ
РАЧУНА ЗА ПЕРИОД АПРИЛ – ЈУНИ 2023. ГОДИНЕ**

Члан 1.

Привремени коефицијенти расподјеле

Утврђују се привремени коефицијенти расподјеле средстава са Јединственог рачуна за ентитете и Брчко Дистрикт Босне и Херцеговине за квартал К2 који обухвата мјесеце: април, мај и јуни 2023. године:

а) Федерација БиХ	62,94 %
б) Република Српска	33,51 %

- с) Брчко Дистрикт БиХ 3,55 %

Члан 2.

Прерачун

Задужује се Управа за индиректно опорезивање да, у складу с одредбама члана 5. (4) Правилника о израчуноу коефицијената дозначавања ентитетима, изврши прерачун већ дозначених прихода ентитетима у текућем кварталу према привременим коефицијетима расподјеле из члана 1. ове одлуке.

Члан 3.

Ступање на снагу

Ова одлука ступа на снагу даном доношења и биће објављена у "Службеном гласнику БиХ".

Број 02-02-15-1/23

31. марта 2023. године

Сарајево

Председавајући УО УИО

Др **Зоран Тегелтија**, с. р.

Темелјем чланка 14. Закона о систему индиректног опорезивања БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 44/03, 52/04, 32/07, 34/07, 4/08, 49/09, 32/13 и 91/17), а у вези са чланцима 12., 13. и 13 б. Закона о уплатама на јединствени рачун и расподјели прихода ("Службени гласник БиХ", бр. 55/04 и 34/07) и чланка 5. Правилника о израчуноу коефицијената дозначавања ентитетима ("Службени гласник БиХ", број 62/08), Управни одбор Управе за индиректно опорезивање, на сједници, одржаној дана 31.03.2023. године донио је

ОДЛУКУ

**О УТВРЂИВАЊУ ПРИВРЕМЕНИХ КОЕФИЦИЈЕНАТА
ЗА РАСПОДЈЕЛУ СРЕДСТАВА СА ЈЕДИНСТВЕНОГ
РАЧУНА ЗА РАЗДОБЛЈЕ ТРАВАНЈ – ЛИПАНЈ 2023.
ГОДИНЕ**

Чланак 1.

Привремени коефицијенти расподјеле

Утврђују се привремени коефицијенти расподјеле средстава са Јединственог рачуна за ентитете и Брчко Дистрикт Босне и Херцеговине за квартал К2 који обухвата мјесеце: траванј, свibanј и липанј 2023. године:

а) Федерација БиХ	62,94 %
б) Република Српска	33,51 %
с) Брчко Дистрикт БиХ	3,55 %

Чланак 2.

Прерачун

Задужује се Управа за индиректно опорезивање да, суkladно одредбама чланка 5. (4) Правилника о израчуноу коефицијената дозначавања ентитетима, изврши прерачун већ дозначених прихода ентитетима у текућем тромјесељу према привременим коефицијетима расподјеле из чланка 1. ове одлуке.

Чланак 3.

Ступање на снагу

Ова одлука ступа на снагу даном доношења и биће објављена у "Службеном гласнику БиХ".

Број 02-02-15-1/23

31. оџујка 2023. године

Сарајево

Председатељ УО УНО

Др **Зоран Тегелтија**, в. р.

**САВЈЕТ ЗА ДРЖАВНУ ПОМОЋ
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

361

На основу члана 12. став (7) Закона о систему државне помоћи у Босни и Херцеговини ("Службени гласник БиХ", бр. 10/12 и 39/20), те члана 193. Закона о управном поступку ("Службени гласник БиХ", бр. 29/02, 12/04, 88/07,

93/09, 41/13 и 53/16), рјешавајући у поступку *ex post* контроле усклађености државне помоћи са прописима о државној помоћи, покренутом на основу пријаве друштва Унифарм д.о.о. Лукавац, које заступа адвокат Златан Балта, за оцјењивање додијелене државне помоћи сљеђим корисницима: Амсалу д.о.о. Сарајево, Босналијеку д.д. Сарајево, Фармавити д.о.о. Сарајево, Хемофарму д.о.о. Сарајево и Зади *Pharmaceuticals* д.о.о. Лукавац, Савјет за државну помоћ Босне и Херцеговине на 131. сједници, одржаној 21. 03. 2023. године, донио је сљедеће

РЈЕШЕЊЕ

- Утврђује се да мјере садржане у Одлуци о листи лијекова Кантона Сарајево, број: 02-05-34488-3/18 од 11. 10. 2018. године, Одлуци о измјенама и допунама Одлуке о листи лијекова Кантона Сарајево, број: 02-04-25959-22/21 од 24. 06. 2021. године, Одлуци о утврђивању листе лијекова који се прописују и издају на терет средстава Завода здравственог осигурања Херцеговачко-неретванског кантона, број: 01-1-02-1370/21 од 24. 05. 2021. године, Одлуци о листи лијекова који се могу прописивати и издавати на терет средстава обавезног здравственог осигурања Кантона 10, број: 01-02-26-2/21 од 22. 04. 2021. године, и у Одлуци о листи лијекова обавезног здравственог осигурања Унско-санског кантона, број: 03-017-4215/2022 од 25. 03. 2022. године, не представљају државну помоћ у смислу Закона о систему државне помоћи у Босни и Херцеговини.
- Ово рјешење биће објављено у "Службеном гласнику БиХ", службеним гласилима ентитета и Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине.

Образложење

1. Захтјев за покретање поступка

Савјет за државну помоћ Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Савјет) запримио је пријаву незаконите државне помоћи, односно Захтјев за оцјењивање додијелене државне помоћи (у даљем тексту: пријава), у складу са чланом 10. став (2) Закона о систему државне помоћи у Босни и Херцеговини (у даљем тексту: Закон), акт број: 02-26-1-51-1/21 од 25. 10. 2021. године. Подносилац пријаве је Унифарм д.о.о. Лукавац (у даљем тексту: друштво Унифарм), са сједиштем у Бистарцу, Ново насеље б.б. Лукавац, којег заступа Златан Балта, адвокат из Сарајева, са сједиштем у ул. Фра Анђела Звиздовића 1, Сарајево, по пуномоћи, и који се бави дистрибуцијом лијекова на територији Босне и Херцеговине, те је, у складу са Законом о лијековима БиХ, регистрован као заступник више страних произвођача лијекова, између осталог Реплек Фарм ДООЕЛ Скопље, Сјеверна Македонија, *Biofarma Ilac San. ve Tic. A.S.*,

Турска, *Deva Holding A.S.*, Турска, и *Sopharma AD*, Бугарска.

Пријава је поднесена због додјеливања, како се у акту подносиоца пријаве наводи, недозвољене државне помоћи из члана 5. Закона од сљедећих давалаца, за сваког од њих одвојено и појединачно:

- Владе Кантона Сарајево (у даљем тексту: Влада КС), доношењем акта – Одлука о измјенама и допунама Одлуке о листи лијекова Кантона Сарајево, број: 02-04-25959-22/21 од 24. 06. 2021. године ("Службене новине Кантона Сарајево", број 26/21);
- Владе Херцеговачко-неретванског кантона (у даљем тексту: Влада ХНК), доношењем акта – Одлука о измјени и допуни Одлуке о утврђивању

листе лијекова који се прописују и издају на терет средстава Завода здравственог осигурања Херцеговачко-неретванског кантона, број: 01-1-02-1370/21 од 24. 05. 2021. године ("Службене новине Херцеговачко-неретванског кантона", број 04/21);

- Владе Кантона 10, доношењем акта – Одлука о листи лијекова који се могу прописивати и издавати на терет средстава обавезног здравственог осигурања Кантона 10, број: 01-02-26-2/21 од 22. 04. 2021. године ("Народне новине Кантона 10", број 04/21).

Корисници државне помоћи у конкретном случају су босанскохерцеговачки произвођачи лијекова, и то: Амсал д.о.о. Сарајево, Босналијек д.д. Сарајево, Фармавита д.о.о. Сарајево, Хемофарм д.о.о. Сарајево и Зада *Pharmaceuticals* д.о.о. Лукавац.

Адвокат Златан Балта је, уз пријаву, Савјету доставио сљедећа документа:

- Пуномоћ за заступање од 07. 10. 2021. године;
- Одлуку Владе Кантона Сарајево о измјенама и допунама Одлуке о листи лијекова Кантона Сарајево, број: 02-04-25959-22/21 од 24. 06. 2021. године ("Службене новине Кантона Сарајево" број 26/21), (Одлука о новој позитивној листи лијекова КС);
- Позитивну А листу лијекова Кантона Сарајево која се примјењује од 01. 08. 2021. године (нова позитивна листа лијекова КС);
- Одлуку Владе Кантона Сарајево о листи лијекова Кантона Сарајево, број: 02-05-34488-3/18 од 11. 10. 2018. године ("Службене новине Кантона Сарајево", бр. 43/18 и 48/18), (Одлука о претходној позитивној листи лијекова КС);
- Позитивну А листу лијекова Кантона Сарајево која се примјењивала до 31. 07. 2021. године (претходна позитивна листа лијекова КС);
- Допис Министарства здравства Кантона Сарајево, број: 10-33-26557/21 од 09. 07. 2021. године;
- Одлуку Владе Херцеговачко-неретванског кантона о измјени и допуни Одлуке о утврђивању листе лијекова који се прописују и издају на терет средстава Завода здравственог осигурања Херцеговачко-неретванског кантона, број: 01-1-02-1370/21 од 24. 05. 2021. године ("Службене новине Херцеговачко-неретванског кантона", број 04/21), (Одлука о новој позитивној листи лијекова ХНК);
- Позитивну А листу лијекова ХНК која се примјењује од 23. 08. 2021. године (нова позитивна листа лијекова ХНК);
- Одлуку Владе ХНК о измјенама и допунама Одлуке о утврђивању листе лијекова који се прописују и издају на терет средстава Завода здравственог осигурања Херцеговачко-неретванског кантона ("Службене новине Херцеговачко-неретванског кантона", број 4/2019) (Одлука о претходној позитивној листи лијекова ХНК);
- Претходну позитивну А листу лијекова ХНК која се примјењује до 22. 08. 2021. године (претходна позитивна листа лијекова ХНК);
- Одлуку Владе Кантона 10, број: 01-02-26-2/21 од 22. 04. 2021. године, о листи лијекова који се могу прописивати и издавати на терет средстава

- обавезно здравственог осигурања Кантона 10 (Одлука о новој позитивној листи лијекова Кантона 10);
- Листу лијекова који се могу прописивати и издавати на терет средстава обавезног здравственог осигурања Кантона 10 (позитивна листа лијекова Кантона 10) за 2021. годину (нова позитивна листа лијекова Кантона 10);
- Одлуку о листи лијекова који се могу прописивати и издавати на терет средстава обавезног здравственог осигурања Кантона 10 – позитивна листа лијекова Кантона 10, број: 01-02-64-1/20 од 09. 04. 2020. године ("Народне новине Кантона 10", број 4/20), (Одлука о претходној позитивној листи лијекова Кантона 10);
- Листу лијекова који се могу прописивати и издавати на терет средстава обавезног здравственог осигурања Кантона 10 – позитивна листа лијекова Кантона 10 ("Народне новине Кантона 10", број 4/20) за 2020. годину (претходна позитивна листа лијекова Кантона 10);
- Допис Савјета за државну помоћ Босне и Херцеговине, број: 02-26-4-105-2/21 од 28. 09. 2021. године;
- Увјерење о регистрацији/упису у Јединствени регистар обвезника индиректних пореза за адвоката Златана Балту, број: 04/1-17-1-УПЈР/1-5914-2/17 од 03. 10. 2017. године.

Увидом у предметну документацију, Савјет је утврдио да је она непотпуна, те се даваоцима (Влади КС, Влади ХНК и Влади Кантона 10) обратио Захтјевом за достављање појединачног износа средстава који су (босанскохерцеговачки) произвођачи лијекова: Амсал д.о.о. Сарајево, Босналијек д.д. Сарајево, Фармавита д.о.о. Сарајево, Хемофарм д.о.о. Сарајево и Зада *Pharmaceuticals* д.о.о. Лукавац на овај начин добили од наведених давалаца државне помоћи у 2021. години, акт број: УП/И 02-26-1-51-4/21 од 23. 02. 2022. године.

1.1. Очитовање Владе ХНК

- **Министарство финансија ХНК**
- **Завод здравственог осигурања ХНК**
- **Министарство здравства, рада и социјалне заштите ХНК**

На акт Савјета, број: УП/И 02-26-1-51-4/21 од 23. 02. 2022. године, достављен је одговор Министарства финансија ХНК, акт број: 04-01-33-654-2/22 од 14. 03. 2022. године, у којем се наводи да према Одлуци Владе ХНК о утврђивању листе лијекова који се прописују и издају на терет средстава Завода здравственог осигурања ХНК, број: 01-1-02-1370/21, за поменуте добављаче лијекова из буџета ХНК нису издвајана средства. У истом акту наводи се да би евентуална издвајања средстава за ове намјене могла да буду са рачуна Завода здравственог осигурања ХНК који је засебно правно лице са изворним средствима и надлежностима и да исти допис упутимо Заводу здравственог осигурања ХНК.

У складу са наведеним, Савјет је Заводу здравственог осигурања ХНК упутио Захтјев за достављање документације, акт број: УП/И 02-26-1-51-6/21 од 29. 03. 2022. године.

Завод здравственог осигурања ХНК је актом број: 04-33-14-8-3-07576-1/22 од 04. 04. 2022. године информисао Савјет да Завод лијекове који се прописују осигураницима

преко позитивне листе лијекова ХНК редовно плаћа уговорним апотекама које их издају осигураницима и да, у складу са наведеним, Завод нема никаквог уговорног односа са произвођачима лијекова са позитивне листе лијекова ХНК. С обзиром на то да од Завода Савјет уопште није добио одговор на наведени захтјев, Савјет се поново обратио Заводу Захтјевом за достављање одговора, акт број: УП/И 02-26-1-51-9/21 од 12. 04. 2022. године. Дана 05. 05. 2022. године Завод здравственог осигурања ХНК доставио је одговор на акт Савјета, број: УП/И 02-26-1-51-9/21 од 12. 04. 2022. године. У њему се наводи да Завод здравственог осигурања ХНК наведеним субјектима није дијелио новчана средства на било који начин и да је Завод у уговорном односу са апотекама, а не са произвођачима или дистрибутерима лијекова. Такође се наводи да се све уплате које врши Завод односе искључиво на плаћање лијекова које су осигураници преузели у апотекама бесплатно или уз одређену партиципацију, уколико је она прописана, као и на име накнада за издавање рецепата.

Завод не располаже подацима о износима које апотеке уплаћују произвођачима/дистрибутерима лијекова од којих се снабдијевају.

Савјет је запримио и очитовање Министарства здравства, рада и социјалне заштите ХНК, акт број: 14-1-33-395-3/22 од 04. 04. 2022. године, на допис Савјета, у којем се наводи да Завод здравственог осигурања ХНК трошкове лијекова који се прописују и издају осигураним лицима Завода на основу позитивне листе лијекова ХНК у потпуности финансира из властитих средстава, односно из средстава обавезног здравственог осигурања, те да се из средстава буџета ХНК ни по којој основи не дозначавaju средства у наведену сврху.

1.2. Очитовање Владе Кантона Сарајево

Савјет је Влади КС доставио Ургенцију за достављање документације, акт број: УП/И 02-26-1-51-12/21 од 18. 05. 2022. године, с обзиром на то да ова влада није доставила одговор на акт Савјета, број: УП/И 02-26-1-51-4/21 од 23. 02. 2022. године.

Влада КС је 27. 06. 2022. године Савјету доставила очитовање (акт број: 02-04-7320/22 од 23. 06. 2022. године) на акт Савјета, број: УП/И 02-26-1-51-12/21 од 18. 05. 2022. године. У овом акту Влада КС обавјештава Савјет да у мандату ове владе из буџета Кантона није додијелен било који износ средстава произвођачима лијекова: Амсалу д.о.о. Сарајево, Босналијеку д.д. Сарајево, Фармавити д.о.о. Сарајево, Хемофарму д.о.о. Сарајево и Зади *Pharmaceuticals* д.о.о. Лукавац нити су средства из буџета КС дозначена било којем другом произвођачу лијекова.

У вези са наведеним подносиоца пријаве друштва Унифарм, Влада КС посебно указује на сљедеће:

- 1) Одредбама члана 5. став (5) Закона о лијековима ФБиХ ("Службене новине ФБиХ", број 109/12) прописано је да се ближи поступак за избор лијекова, поступак и начин израде листе лијекова у ФБиХ, начин стављања и скидања лијекова са листе, обавезе Министарства здравства КС и Завода здравственог осигурања КС, те произвођача и дистрибутера лијекова уврштених у листу, као и коришћење лијекова утврђују прописима Федералног министарства здравства. Одредбом члана 8. истог закона дато је овлашћење владама кантона да доносе "листу лијекова који се могу прописивати и издавати на терет средстава обавезног здравственог осигурања кантона". У листу коју утврђује Влада

КС обавезно улазе лијекови који су уврштени у "федералну листу".

С циљем спровођења Закона о лијековима ФБиХ, Влада КС је на начин и у складу са поступком који је прописан Законом спровела процедуру и утврдила нову листу лијекова објављену у "Службеним новинама Кантона Сарајево", број 26/21, која се примјењује од 31. 07. 2021. године. Влада напомиње да ни један лијек није изостављен са листе, него је сачињена потпуно нова листа на основу позива упућеног потенцијалним понуђачима и пријава које су по том позиву достављене Влади КС, односно надлежном министарству.

- 2) Како се у очитовању Владе КС наводи, значајна је и чињеница да се позитивна листа лијекова утврђује искључиво у сврху остваривања права осигураних лица на коришћење лијекова из основа здравственог осигурања. Није ријеч о средствима која су намијењена индустрији лијекова и њихова сврха није профит произвођача лијекова. Средства која се у КС-у исплаћују из фонда здравствене заштите ради остваривања права осигураника не зависе од висине доприноса које осигураник уплаћује у фонд, него се у потпуности примјењује принцип солидарности. У акту Владе КС наводи се да таква активност није економска и она не подлијеже правилима конкуренције.
- 3) Влада КС у свом очитовању истиче да су потпуно нетачни и неосновани наводи подносиоца пријаве друштва Унифарм да Влада КС доношењем и усвајањем позитивне листе лијекова спречава, ограничава и нарушава конкуренцију на релевантном тржишту лијекова. Позитивном листом лијекова се, у складу са Законом о лијековима ФБиХ, утврђују обим и начин остваривања права корисника обавезног здравственог осигурања. Лијекови који се уврштавају на позитивну листу већ се налазе на тржишту лијекова и само такви лијекови и могу да буду уврштени на позитивну листу.
- 4) Влада, такође, истиче да су потпуно нетачни наводи подносиоца пријаве да приликом доношења позитивне листе лијекова страни произвођачи лијекова имају неповољнији третман од домаћих произвођача лијекова. Прије свега, позитивном листом лијекова се не утврђују права и обавезе произвођача лијекова, него обим права корисника обавезног здравственог осигурања. Влада КС наводи да је за тржиште лијекова у Босни и Херцеговини, Федерацији БиХ, Републици Српској и Кантону Сарајево карактеристична екстремна доминација страних произвођача.
- 5) Влада КС у свом очитовању, а у сврху поређења, истиче да су илустративни подаци о тржишту генеричких лијекова у Републици Словенији. Укупан пласман генеричких лијекова у 2020. години у Републици Словенији износи, прерачунато у бх. валуту, 375.165.595,00 КМ. Од тога домаћи лијекови учествују са 310.675.000,00 КМ или 83%, док ино генерички лијекови учествују са 64.500.000,00 КМ или 17%. Укупан пласман генеричких лијекова у 2020. години, према извору (ИМС 2020. година), на тржишту

БиХ износио је 346.252.289,00 КМ. Од тога домаћи лијекови учествовали су са 225.063.988,00 КМ или 65%. Према истом извору, у 2018. години у Словенији су пласирани генерички лијекови у износу од 307 милиона КМ, од чега више од 60% остварују два домаћа произвођача лијекова (Крка и Лек). Дакле, на словеначком тржишту домаћи генерички лијекови учествују са 83%, а на бх. тржишту домаћи генерички лијекови учествују са 35%. Слични су подаци о тржишту генеричких лијекова у Републици Хрватској, у којој је пласман генеричких лијекова износио 712,1 милион КМ, од чега се готово 50% односило на четири домаћа произвођача лијекова (Плива, Белупо, ЈГЛ, *Pharma S*), (извор: ИМС 2018). Изложени подаци о учешћу страних произвођача у БиХ и КС-у, како се у очитовању Владе КС наводи, потврђују не само да страни произвођачи нису у неравноправном положају него да страни произвођачи имају доминантан положај на тржишту лијекова у БиХ и КС-у.

- 6) Такође, Влада КС наводи да су, на основу истих чињеничних навода који су истакнути у пријави друштва Унифарм упућеној Савјету, Унифарм д.о.о Лукавац, Плива Хрватска д.о.о. и Плива д.о.о. Сарајево, те Крка фарма Сарајево и Крка товарна здравил д.д. Република Словенија поднијели Конкуренијском савјету БиХ захтјев за покретање поступка ради утврђивања да Одлука о измјенама и допунама позитивне листе КС, број: 02-04-25959-22/21 ("Службене новине КС", број 26/21), представља забрањени споразум којим се ограничава и онемогућава конкуренција на тржишту лијекова који се прописују и издају на терет здравственог осигурања КС на подручју КС-а.

Влада КС истиче да је Конкуренијски савјет БиХ, у поступцима које су покренули наведени произвођачи лијекова, на 105. сједници, одржаној 19. 05. 2022. године, донио Рјешење број: УП 02-26-3-034-44/21 од 19. 05. 2022. године којим је као неоснован одбијен Захтјев за покретање поступка привредних субјеката Плива Хрватска д.о.о. и Плива д.о.о. Сарајево ради утврђивања забрањеног споразума, у смислу члана 4. став (1) тач. а) и б) Закона о конкуренцији ("Службени гласник БиХ", бр. 48/05, 76/07 и 80/09), почињеног доношењем Одлуке о измјенама и допунама Одлуке о листи лијекова КС, број: 02-04-25959-22/21 од 24. 06. 2021. године ("Службене новине КС", број 26/21). Привредни субјекат Унифарм д.о.о Лукавац је Конкуренијском савјету БиХ поднио Захтјев за покретање поступка против Владе КС ради утврђивања постојања забрањеног споразума, у смислу члана 4. став (1) тачка б) Закона о конкуренцији. С обзиром на то да се нису испунили законски услови, у смислу члана 24. став (2) Закона о конкуренцији, Конкуренијски савјет БиХ није могао да донесе коначно рјешење у овом предметном поступку.

1.3. Очитовање Владе Кантона 10

Савјет је Влади Кантона 10 доставио Ургенцију за достављање документације, акт број: УП/Г 02-26-1-51-12/21 од 18. 05. 2022. године, с обзиром на то да ова влада није доставила одговор на акт Савјета, број: УП/Г 02-26-1-51-4/21 од 23. 02. 2022. године.

Влада Кантона 10 је 11. 07. 2022. године Савјету доставила очитовање на акт Савјета, број: УП/1 02-26-1-51-3/21 од 18. 05. 2022. године. У овом акту наводи се да Влада Кантона 10 у свом мандату (а према важећим подацима и у претходним периодима) из буџета Кантона 10 није додијелила било који износ средстава произвођачима лијекова: Амсалу д.о.о. Сарајево, Босналијеку д.д. Сарајево, Фармавити д.о.о. Сарајево, Хемофарму д.о.о. Сарајево и Зади *Pharmaceuticals* д.о.о. Лукавац нити било којем другом произвођачу лијекова.

У образложењу акта Владе Кантона 10 наводи се да се пријава друштва Унифарм д.о.о. Лукавац за оцјењивање додијелене државне помоћи заснива на нетачним наводима и да је правно неоснована.

Влада Кантона 10 у свом очитовању наводи исте податке и чињенице које је навела и Влада КС у свом очитовању.

2. Допуна пријаве државне помоћи

Подносилац пријаве Унифарм, којег заступа адвокат Златан Балта, 27. 04. 2022. године доставио је Савјету допуну пријаве државне помоћи због додјеливања незаконите државне помоћи из члана 5. Закона о систему државне помоћи у Босни и Херцеговини Владе КС, Владе ХНК и Владе Кантона 10.

Суштина допуне пријаве састоји се у следећем:

Подносилац пријаве допунио је своју пријаву у којој наводи да предметна државна помоћ не представља помоћ мале вриједности (*de minimis* помоћ). У допуни пријаве достављени су подаци о процјени износа државне помоћи, односно подносилац пријаве доставља своје процјене о износу користи коју су домаћи произвођачи лијекова остварили и настављају да остварују ради потенцијално незаконите државне помоћи.

Допуна пријаве државне помоћи односи се на следеће босанскохерцеговачке произвођаче лијекова:

- Босналијек д.д. Сарајево, са сједиштем у улици Јукићева бр. 53, Сарајево;
- Фармавита д.о.о. Сарајево, са сједиштем у улици Игманска бр. 5а, Вогошћа, Сарајево;
- Хемофарм д.о.о. Бања Лука, са сједиштем у улици Новаковићи б.б, Бања Лука;
- Зада *Pharmaceuticals* д.о.о. Лукавац, са сједиштем у улици Бистарац доњи б.б, Лукавац;
- Амсал *Pharmaceuticals* д.о.о. Сарајево, са сједиштем у улици Игманска бр. 38, Вогошћа, Сарајево.

Подносилац пријаве је у допуни пријаве доставио нове податке о потенцијалној користи коју су остварили примаоци државне помоћи, односно процјену колику ће корист примаоци државне помоћи тек да остваре.

Подаци које доставља подносилац пријаве заснивају се на подацима из базе ИМСБиХ, која представља базу података промета лијекова у Босни и Херцеговини.

Процјена коју доставља Унифарм је припремљена на основу анализе података у еквивалентном периоду прије и после ступања на снагу нових позитивних/есенцијалних листи у релевантним кантонима.

Подносилац пријаве, такође, за сваког од домаћих произвођача доставља и табелу која показује укупну продају за све производе (дакле, не само преко есенцијалне листе него и комерцијално – ван есенцијалне листе) које је домаћи произвођач продао у одговарајућем кантону, чиме жели да се покаже и потенцијално укупно напредовање и повећање продаје, тј. да измјена позитивних/есенцијалних листи у КС-у, ХНК и Кантону 10 на овај начин

потенцијално поспјешује и укупно пословање домаћих произвођача лијекова у одговарајућем кантону.

Друштво Унифарм, такође, истиче да су сви лијекови који се продају и купују путем позитивне/есенцијалне листе лијекова у кантонима финансирани из јавних средстава – тј. од кантоналних завода здравственог осигурања, а који новац прикупљају путем обавезних доприноса за здравство.

Подносилац пријаве направио је процјену потенцијалног повећања продаје лијекова наведених произвођача лијекова, путем позитивних/есенцијалних листи лијекова у КС-у, ХНК и Кантону 10, и то:

- за период од ступања на снагу нових кантоналних позитивних/есенцијалних листи лијекова па до 28. 02. 2022;
- просјечно мјесечно повећање продаје и
- пројекција повећања продаје за период од 36 мјесеци.

Ови подаци сажети су у табелама које су достављене у прилогу допуне пријаве.

У прилогу допуне пријаве државне помоћи достављени су следећи акти:

- Списак произвођача лијекова који се сматрају домаћим произвођачима лијекова, са веб-странице Агенције за лијекове и медицинска средства БиХ;
- Одлука о листи лијекова обавезног здравственог осигурања УСК – "Службени гласник УСК", број 8/2022);
- Табела 2.2. (Босналијек/КС);
- Табела 2.3. (Босналијек/ХНК);
- Табела 2.4. (Босналијек/Кантон 10);
- Табела 3.2. (Фармавита/КС);
- Табела 3.3. (Фармавита/ХНК);
- Табела 3.4. (Фармавита/Кантон 10);
- Табела 4.2. (Хемофарм/КС);
- Табела 4.3. (Хемофарм/ХНК);
- Табела 4.4. (Хемофарм/Кантон 10);
- Табела 5.2. (Зада/КС);
- Табела 5.3. (Зада/ХНК);
- Табела 5.4. (Зада/Кантон 10);
- Табела 6.2. (Амсал/КС);
- Табела 6.3. (Амсал/ХНК);
- Табела 7.1. - Процјене тржишног учешћа у 2020. години на укупном тржишту у КС-у (комерцијално + есенцијална листа) лијекова, за 57 врста/категорија (АТЦ група) лијекова из којих су са нове позитивне листе лијекова КС изостављени лијекови страних произвођача лијекова;
- Табела 7.2. - Процјене тржишног учешћа у 2020. години на укупном тржишту ХНК и КС-а (комерцијално + есенцијална листа) лијекова, за 58 врста/категорија (АТЦ група) лијекова из којих су са нове позитивне листе лијекова ХНК избачени лијекови страних произвођача лијекова;
- Табела 7.3. - Процјене тржишног учешћа у 2020. години на укупном тржишту у Кантону 10 (комерцијално + есенцијална листа) лијекова, за 73 врсте/категорије (АТЦ групе) лијекова из којих су са нове позитивне листе лијекова Кантона 10 изостављени лијекови страних произвођача лијекова;
- Закључак Владе Кантона 10, број: 01-02-26-1/21 од 04. 02. 2021. године.

2.1. Друга допуна пријаве државне помоћи

Дана 20. 06. 2022. године подносилац пријаве, друштво Унифарм, подноси другу допуну пријаве државне помоћи, акт број: УП/1 02-26-1-51-13/21, због додјелјивања недозвољене државне помоћи из члана 5. Закона о систему државне помоћи у Босни и Херцеговини од сљедећих давалаца државне помоћи:

- Владе КС,
- Владе ХНК,
- Владе Кантона 10,
- **Владе Унско-санског кантона (у даљем тексту: Влада УСК).**

Друштво Унифарм другом допуном пријаве обавјештава Савјет о промјени пуномоћи за заступање у овом предмету, затим проширује своју пријаву и на Владу УСК те доставља Савјету Обавјештење Министарства спољне трговине и економских односа БиХ, акт број: 06-19-1127-1/22 од 10. 05. 2022, којим потврђује наводе подносиоца пријаве да поступање давалаца државне помоћи представља кршење закона Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине.

2.1.1. Промјена пуномоћи за заступање

Досадашњи пуномоћник друштва Унифарм, адвокат Златан Балта, од 01. 05. 2022. године више не дјелује као самосталан адвокат, него обавља адвокатску дјелатност у оквиру Адвокатског друштва *Legal Partners* д.о.о, са сједиштем у улици Змаја од Босне 12ц, 71000 Сарајево.

У прилогу друге допуне пријаве државне помоћи Савјету је достављена нова пуномоћ за заступање друштва Унифарм за пуномоћнике адвоката Златана Балту и адвокатицу Аиду Хамур, обоје запослени у Адвокатском друштву *Legal Partners* д.о.о, а којим су опозване све претходне пуномоћи за заступање друштва Унифарм.

2.1.2. Проширење пријаве на Владу Унско-санског кантона

Подносилац пријаве је у својој пријави и у првој допуни пријаве детаљно објаснио постојање потенцијално недозвољене државне помоћи од Владе КС, Владе ХНК и Владе Кантона 10. Подносилац пријаве остаје при својим досадашњим наводима, те овим путем проширује своју пријаву и на Владу УСК, с обзиром на то да је и Влада УСК, како се у тексту подносиоца пријаве наводи, предузела готово идентичне мјере као и Влада КС, Влада ХНК и Влада Кантона 10.

У допуни пријаве наводи се да је 07. 10. 2021. године Влада УСК на својој веб-страници објавила Јавни позив произвођачима лијекова/носиоцима дозволе за стављање лијека у промет да поднесу захтјев за уврштавање појединачних лијекова на позитивну листу лијекова УСК.

У наведеном позиву прописано је да заинтересовани произвођачи лијекова, односно носиоци дозволе за стављање лијека у промет који су поднијели захтјеве и доставили комплетирану документацију по Јавном позиву од 11. 05. 2020. године нису у обавези да подносе нове захтјеве ако подаци и документација о лијеку нису мијењани у међувремену.

У другој допуни пријаве наводи се да је Унифарм лијекове које је имао намјеру да уврсти на позитивну листу лијекова УСК пријавио по Јавном позиву од 11. 05. 2020. године, те у том смислу није постојала обавеза поновног подношења захтјева за уврштавање на листу по основу позива од 07. 10. 2021. године.

Влада УСК је 25. 03. 2022. године донијела Одлуку о листи лијекова обавезног здравственог осигурања УСК, број: 03-017-4215/2022 ("Службени гласник УСК", број 8/22), (у даљем тексту: Одлука о новој позитивној листи лијекова УСК), којом је прописана нова есенцијална листа лијекова УСК – нова позитивна А листа лијекова УСК (у даљем тексту: нова позитивна листа лијекова УСК) која се примјењује од 31. 03. 2022. године, а којом се ставља ван снаге претходна Одлука о листи лијекова обавезног здравственог осигурања УСК (Одлука о претходној позитивној листи лијекова УСК) којом је прописана претходна позитивна А листа лијекова УСК која се примјењивала до 30. 03. 2022. године.

Лијекови произвођача Реплек, Биофарма и Дева, које заступа Унифарм, били су уврштени на претходну позитивну листу лијекова УСК и пријављени су за уврштавање на нову есенцијалну листу лијекова – нову позитивну листу лијекова УСК.

Такође се у другој допуни пријаве наводи да је 25. 03. 2022. године Влада УСК донијела Одлуку о новој позитивној листи лијекова УСК, којом је измијењена структура листе лијекова. У допуни пријаве наводи се да је Влада УСК на нову позитивну листу лијекова УСК уврстила ограничени број лијекова, и то углавном преферирајући домаће произвођаче на уштрб страних произвођача лијекова.

Уз другу допуну пријаве државне помоћи подносилац пријаве доставио је сљедећу документацију:

- Пуномоћ за заступање за адвокате у Адвокатском друштву *Legal Partners* д.о.о. Сарајево;
- Јавни позив Владе УСК произвођачима лијекова/носиоцима дозвола за стављање лијека у промет да поднесу захтјев за уврштавање појединачних лијекова на позитивну листу лијекова УСК, објављен на веб-страници Владе УСК 07. 10. 2021. године;
- Допис друштва Унифарм д.о.о. Лукавац, број 1818/20 од 21. 05. 2020. године;
- Допис друштва Унифарм д.о.о. Лукавац, број 2343/20 од 25. 06. 2020. године;
- Одлуку Владе УСК о листи лијекова обавезног здравственог осигурања УСК, број: 03-017-4215/22 од 25. 03. 2022. године ("Службени гласник УСК", број 8/22), (Одлука о новој позитивној листи лијекова УСК);
- Позитивну А листу лијекова УСК која се примјењује од 31. 03. 2022. године (нова позитивна листа лијекова УСК);
- Одлуку о листи лијекова обавезног здравственог осигурања УСК ("Службени гласник УСК", бр. 22/18 и 21/19), (Одлука о претходној позитивној листи лијекова УСК);
- Листу лијекова обавезног здравственог осигурања УСК ("Службени гласник УСК", бр. 22/18 и 21/19), (претходна позитивна листа лијекова УСК);
- Табелу 3. – Процјена учешћа производа на релевантном тржишту УСК које Унифарм заступа у односу на друге произвођаче за 2021. годину;
- Табелу 4. – Процјена учешћа производа на релевантном тржишту УСК које Унифарм заступа у односу на друге произвођаче за 2022. годину;

- Обавјештење Министарства спољне трговине и економских односа БиХ, број: 06-19-1127-1/22 од 10. 05. 2022. године.

Дана 23. 08. 2022. године Министарство здравства, рада и социјалне политике Унско-санског кантона је Савјету доставило акт број: 09-(03/1)-33-8031-2/22, у којем се наводи следеће:

Влада УСК је, у складу са чланом 8. Закона о лијековима Федерације БиХ ("Службене новине Федерације БиХ", број 109/12), на приједлог кантоналног министра здравства, донијела подзаконски пропис који се примјењује на подручју УСК под називом Одлука о листи лијекова обавезног здравственог осигурања УСК ("Службени гласник УСК", бр. 8/22 и 18/22). У истом акту наводи се да ни једним чланом наведене одлуке није ограничен нити забрањен промет лијекова било којег произвођача чији је лијек регистрован и који је добио одобрење Агенције за лијекове и медицинска средства БиХ. На листи лијекова УСК налази се и један број лијекова страних произвођача, које заступа подносилац пријаве и који се финансирају средствима Завода здравственог осигурања УСК. Министарство здравства, рада и социјалне политике УСК обавјештава Савјет да је након доношења наведене одлуке удио страних произвођача лијекова финансираних путем Завода здравственог осигурања 52,56%, док је удио домаћих произвођача лијекова 47,35%. Такође, у истом акту се обавјештава Савјет да Влада УСК није давала државну помоћ наведеним босанскохерцеговачким произвођачима лијекова ни као бесповратна средства ни као кредитна средства, нити је отписивала дугове.

3. Примијењени прописи

Осим одредаба Закона, Савјет је у поступку примијенио и одредбе Уредбе о намјени, критеријумима и условима за додјелу државне помоћи у Федерацији БиХ ("Службене новине Федерације БиХ", број 27/18), Закона о здравственом осигурању Федерације БиХ ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 30/1997, 7/2002, 70/2008, 48/2011, 100/2014 - одлука УС, 36/2018 и 61/2022), Закона о лијековима и медицинским средствима БиХ ("Службени гласник БиХ", број 58/08), Закона о лијековима Федерације БиХ ("Службене новине ФБиХ", број 109/12), Правилника о ближим критеријумима за избор лијекова, поступку и начину израде листи лијекова у Федерацији Босне и Херцеговине, начину стављања и скидања лијекова са листи лијекова, обавезама министарстава здравства, завода здравственог осигурања, те произвођача и дистрибутера лијекова уврштених на листе лијекова, као и коришћење лијекова ("Службене новине Федерације БиХ", број 45/13).

У складу са одредбом члана 4. став (1) Уредбе о намјени, критеријумима и условима за додјелу државне помоћи у Федерацији БиХ којом је прописано да се државна помоћ може додијелити ако програм (шема) или појединачни пројекат државне помоћи испуњава услове из ове уредбе и члана 71. став 2. Споразума о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 5/08 – издање међународни уговори) (у даљем тексту: ССП), Савјет је обавезан да приликом оцјене захтјева за додјелу државне помоћи примјењује не само право БиХ него да на одговарајући начин примијени и критеријуме и услове који произлазе из примјене конкурenciјских правила важећих у Заједници и инструмената за тумачење које су усвојиле институције Заједнице. Осим Уредбом о намјени, критеријумима и условима за додјелу државне помоћи у

Федерацији БиХ, обавеза примјене наведених критеријума и услова Савјету је прописана одредбом члана 71. став 1. тачка ц) ССП-а који гласи: Конкурenciја и друге економске одредбе "1. Следеће је неспојиво са правилном примјеном овог споразума, у мјери у којој то може утицати на трговину између Заједнице и Босне и Херцеговине: (ц) свака државна помоћ којом се нарушава или пријети нарушавање конкурenciје давањем предности одређеним предузећима или одређеним производима", те ставом 2. истог члана који гласи: "2. Свака пракса супротна овом члану оцјењиваће се на основу критеријума који произлазе из примјене правила конкурenciје која важе у Заједници, посебно чл. 81, 82, 86. и 87. Уговора о оснивању Европске заједнице (у даљем тексту: Уговор о ЕЗ) и инструмената тумачења које су усвојиле институције Заједнице."

Како одредбама Закона и Уредбе о намјени, критеријумима и условима за додјелу државне помоћи у Федерацији БиХ нису детаљно образложени критеријуми и услови из појма/дефиниције државне помоћи, Савјет је у конкретном случају у сврху поређења, сходно члану 71. став (2) ССП-а, узео у обзир и следећи пропис Европске уније:

- Обавјештење Комисије о појму државне помоћи из члана 107. став 1. Уговора о функционисању Европске уније ("Службени лист Европске уније", серија Ц, број 262/1, 19. 07. 2016) [у даљем тексту: Обавјештење Комисије (2016/Ц 262/01)].

4. Утврђивање чињеница

На основу достављених података Савјет је у поступку утврдио следеће:

4.1. Предмет пријаве државне помоћи

Предмет пријаве је додјеливање државне помоћи из члана 5. Закона о систему државне помоћи у Босни и Херцеговини.

4.2. Есенцијална листа лијекова у Кантону Сарајево

Влада КС је 24. 06. 2021. године донијела Одлуку о измјенама и допунама Одлуке о листи лијекова КС, број: 02-04-25959-22/21 ("Службене новине КС", број 26/21), (Одлука о новој позитивној листи лијекова КС), којом је прописана нова позитивна А листа лијекова Кантона Сарајево (нова позитивна листа лијекова КС).

4.3. Есенцијална листа лијекова у Херцеговачко-неретванском кантону

Влада ХНК је 24. 05. 2021. године донијела Одлуку о измјени и допуни Одлуке о утврђивању листе лијекова који се прописују и издају на терет средстава Завода здравственог осигурања ХНК, број: 01-1-02-1370/21 ("Службене новине ХНК", број 04/21), (Одлука о новој позитивној листи лијекова ХНК), којом је прописана нова позитивна А листа лијекова ХНК (нова позитивна листа лијекова ХНК).

Одлуком о новој позитивној листи лијекова ХНК промијењена је структура нове позитивне листе лијекова ХНК.

4.4. Есенцијална листа лијекова у Кантону 10

Влада Кантона 10 је 22. 04. 2021. године донијела Одлуку о листи лијекова који се могу прописивати и издавати на терет средстава обавезног здравственог осигурања Кантона 10, број: 01-02-26-2/21 (Одлука о новој позитивној листи лијекова Кантона 10), којом је прописана нова листа лијекова који се могу прописивати и издавати

на терет средстава обавезног здравственог осигурања Кантона 10 (нова позитивна листа лијекова Кантона 10).

Наведена Одлука о новој позитивној листи лијекова Кантона 10 примјењује се од 01. 06. 2021. године и њоме је стављена ван снаге претходна (из 2020. године) Одлука о листи лијекова који се могу прописивати и издавати на терет средстава обавезног здравственог осигурања Кантона 10 ("Народне новине Кантона 10", број 4/20), (претходна позитивна листа лијекова Кантона 10).

4.5. Есенцијална листа лијекова у Унско-санском кантону

Влада УСК је 25. 03. 2022. године донијела Одлуку о листи лијекова обавезног здравственог осигурања УСК, број: 03-017-4215/2022 ("Службени гласник УСК", број 8/22), (Одлука о новој позитивној листи лијекова УСК), којом је прописана нова есенцијална листа лијекова у УСК – нова позитивна А листа лијекова УСК.

Наведена Одлука о новој позитивној листи лијекова УСК и нова позитивна листа лијекова УСК примјењују се од 31. 03. 2022. године, чиме се ставља ван снаге претходна (из 2018/2019. године) Одлука о листи лијекова обавезног здравственог осигурања УСК ("Службени гласник УСК", бр. 2/18 и 21/19), (Одлука о претходној позитивној листи лијекова УСК), којом је прописана претходна позитивна А листа лијекова УСК (претходна позитивна листа лијекова УСК), која се примјењивала до 30. 03. 2022. године.

Влада УСК је Одлуком о новој позитивној листи лијекова УСК промијенила структуру нове позитивне листе лијекова УСК.

5. Мишљење органа за спровођење Закона на пријаву државне помоћи

У смислу члана 14. став (1) Закона, Федерално министарство финансија је својим актом дало консултативно мишљење, број: 06-11-3-4-9304/21 од 22. 12. 2021. године, на пријаву државне помоћи друштва Унифарм, које заступа адвокат Златан Балта, по пуномоћи, а која се односи на оцјењивање додијелене државне помоћи, у складу са чланом 10. став (2) Закона о систему државне помоћи у БиХ, због додјељивања недозвољене државне помоћи из члана 5. Закона о систему државне помоћи у Босни и Херцеговини.

У наведеном мишљењу Федерално министарство финансија истиче да са аспекта Закона конкретни случај може да представља државну помоћ. Међутим, с обзиром на то да Уредбом о намјени, критеријумима и условима за додјелу државне помоћи у Федерацији БиХ нису дефинисани на одговарајући начин критеријуми додјеле државне помоћи у области лијекова те, у складу с тим, Федерално министарство финансија на основу доступних чињеница не може да донесе став да је ријеч о незаконитој државној помоћи.

6. Доношење одлуке

Савјет је разматрао пријаву друштва Унифарм на 131. сједници, одржаној 21. 03. 2023. године. Приликом доношења одлуке, Савјет је узео у обзир целокупну достављену документацију.

С обзиром на то да је друштво Унифарм, које заступа адвокат Златан Балта, по пуномоћи, 25. 10. 2021. године Савјету доставило пријаву незаконите државне помоћи, односно Захтјев за оцјењивање додијелене државне помоћи, у складу са чланом 10. став (2) Закона, због додјељивања, како се у акту подносиоца пријаве наводи, недозвољене државне помоћи из члана 5. Закона од сљедећих давалаца државне помоћи: Владе КС, Владе

ХНК, Владе Кантона 10 и Владе УСК корисницима, босанскохерцеговачким произвођачима лијекова, и то: Амсалу д.о.о. Сарајево, Босналијеку д.д. Сарајево, Фармавити д.о.о. Сарајево, Хемофарму д.о.о. Сарајево и Зади *Pharmaceuticals* д.о.о. Лукавац, Савјет је спровео поступак *ex post* контроле државне помоћи.

Наиме, Савјет је првенствено током поступка требао утврдити да ли мјере садржане у Одлуци о листи лијекова Кантона Сарајево, Одлуци о утврђивању листе лијекова који се прописују и издају на терет средстава Завода здравственог осигурања Херцеговачко-неретванског кантона, Одлуци о листи лијекова који се могу прописивати и издавати на терет средстава обавезног здравственог осигурања Кантона 10 и у Одлуци о листи лијекова обавезног здравственог осигурања Унско-санског кантона представљају државну помоћ у смислу члана 3. став (1) Закона о систему државне помоћи у Босни и Херцеговини.

Савјет у конкретном случају није утврђивао да ли су испуњена сва четири кумулативна услова из члана 3. став (1) Закона која морају да буду испуњена да би се нека мјера сматрала државном помоћи. Наиме, у Обавјештењу Комисије (2016/Ц 262/01) о дефинисању појма државне помоћи у тач. 6. и 7. прописано је да се правила о државној помоћи примјењују само ако је корисник мјере "предузетник", односно субјекат који обавља економску дјелатност, без обзира на његов правни статус и начин на који се финансира. Наставно, у тачки 20. дефинисано је да су програми социјалног осигурања заснивани на солидарности који не укључују економску дјелатност и да обично имају сљедећа својства:

- (а) чланство у програму је обавезно ¹;
- (б) сврха програма је искључиво социјална ²;
- (ц) програм је непрофитан ³;
- (д) права не зависе од уплаћених доприноса ⁴;
- (е) плаћене накнаде нису нужно сразмјерне заради осигураног лица ⁵ и
- (ф) држава надзире програм ⁶.

(а) Чланство у програму је обавезно

У складу са тачком 21. Обавјештења Комисије, чланство у програму социјалног осигурања засновано на принципу солидарности које не укључује економску дјелатност је обавезно и такви програми који се заснивају на принципу солидарности разликују се од програма који укључују економску дјелатност по томе што у програмима који имају економску дјелатност чланство није обавезно, затим права о уплаћеним доприносима зависе од финансијских резултата програма (то је принцип капитализације), ти програми су профитабилне природе и

¹ Пресуда Суда од 17. фебруара 1993, Poucet и Pistre, спојени предмети: Ц-159/91 и Ц-160/91, ЕЦЛИ:ЕУ:Ц:1993:63, тачка 13.

² Пресуда Суда од 22. јануара 2002, Cical и INAIL, Ц-218/00, ЕЦЛИ:ЕУ:Ц:2002:36, тачка 45.

³ Пресуда Суда од 16. марта 2004, АОК Bundesverband, спојени предмети: Ц-264/01, Ц-306/01, Ц-354/01 и Ц-355/01, ЕЦЛИ:ЕУ:Ц:2004:150, тач. 47. до 55.

⁴ Пресуда Суда од 17. фебруара 1993, Poucet и Pistre, спојени предмети: Ц-159/91 и Ц-160/91, ЕЦЛИ:ЕУ:Ц:1993:63, тач. 15. до 18.

⁵ Пресуда Суда од 22. јануара 2002, Cical и INAIL, Ц-218/00, ЕЦЛИ:ЕУ:Ц:2002:36, тачка 40.

⁶ Пресуда Суда од 17. фебруара 1993, Poucet и Pistre, спојени предмети: Ц-159/91 и Ц-160/91, ЕЦЛИ:ЕУ:Ц:1993:63, тачка 14; пресуда Суда од 22. јануара 2002, Cical и INAIL, Ц-218/00, ЕЦЛИ:ЕУ:Ц:2002:36, тач. 43. до 48; пресуда Суда од 16. марта 2004, АОК Bundesverband, спојени предмети: Ц-264/01, Ц-306/01, Ц-354/01 и Ц-355/01, ЕЦЛИ:ЕУ:Ц:2004:150, тач. 51. до 55.

особама се пружају додатна права уз она која се пружају у оквиру основног програма.

Неки програми садржавају карактеристике обје категорије. У таквим случајевима класификација програма зависи од анализе различитих елемената и њихове важности.

У складу са тачком 13. пресуде Суда од 17. фебруара 1993, *Poucet* и *Pistre*, спојени предмети: Ц-159/91 и Ц-160/91, ЕЦЛИ:ЕУ:Ц:1993:63 - "Програми социјалног осигурања засновани су на систему обавезних доприноса који су неопходни за примјену принципа солидарности и за финансијску равнотежу тих програма."

(б) Сврха програма је искључиво социјална

Наиме, у складу са тачком 45. пресуде Суда од 22. јануара 2002, у предмету *Cisal* и *INAIL*, Ц-218/00, ЕЦЛИ:ЕУ:Ц:2002:36 - "Дјелатност програма који се заснива на принципу солидарности није економска дјелатност у сврху права конкуренције и сврха програма је искључиво социјалног карактера, нема тржишну активност, а самим тим ни елемената државне помоћи јер јавне услуге које се обављају на принципу солидарности не представљају економску активност и нису тржишно организоване."

(ц) Програм је непрофитан

У тачки 47. пресуде Суда од 16. марта 2004, *AOK Bundesverband*, спојени предмети: Ц-264/01, Ц-306/01, Ц-354/01 и Ц-355/01, ЕЦЛИ:ЕУ:Ц:2004:150, наводи се да је "Суд сматрао да програми социјалног осигурања слиједу искључиво друштвени циљ и не баве се економском активношћу. Суд је утврдио да је дјеловање јавних болница засновано на принципу солидарности, у потпуности је непрофитно и накнаде које се исплаћују су законом прописане накнаде које немају везе са износом доприноса".

(д) Права не зависе од уплаћених доприноса

У тачки 15. пресуде Суда од 17. фебруара 1993, *Poucet* и *Pistre*, спојени предмети: Ц-159/91 и Ц-160/91, ЕЦЛИ:ЕУ:Ц:1993:63, изричито се наводи да "у обављању своје дјелатности здравствени фондови примјењују закон и на тај начин не могу утицати на износ доприноса, коришћење средстава и одређивање нивоа коришћења одређених бенефиција".

У складу са наведеним, грађани улагањем средстава, на принципима узајамности и солидарности, осигуравају остваривање права на здравствену заштиту и друге облике осигурања независно од висине уплаћених доприноса.

(е) Плаћене накнаде нису нужно сразмјерне заради осигураног лица

Сходно тачки 40. у пресуди Суда од 22. јануара 2002, предмет *Cisal* и *INAIL*, Ц-218/00, ЕЦЛИ:ЕУ:Ц:2002:36, јасно се наводи - "Износ исплаћених накнада није нужно пропорционалан примању осигураника, будући да се за обрачун пензија користе само плате које се налазе између минимума и максимума који одговара просјеку и да се може узети у обзир плата у цијелој земљи, смањена или повећана за 30%."

(ф) Држава надзире програм

У складу са тачком 14. пресуде Суда од 17. фебруара 1993, *Poucet* и *Pistre*, спојени предмети: Ц-159/91 и Ц-160/91, ЕЦЛИ:ЕУ - "Управљање програмима социјалног осигурања повјерено је заводима здравственог осигурања, фондовима здравственог осигурања чије су активности под контролом државе дјелујући преко министарства здравства, социјалног осигурања и министарства финансија."

Слиједом дефинисаног, Савјет је утврдио да је у члану 1. Закона о здравственом осигурању Федерације БиХ прописано да здравствено осигурање, као дио социјалног осигурања грађана, чини јединствени систем у оквиру којег грађани улагањем средстава, на принципима узајамности и солидарности, обавезно у оквиру кантона осигуравају остваривање права на здравствену заштиту и друге облике осигурања на начин који је утврђен овим законом, другим законима и прописима донесеним на основу закона. Чланом 6. овог закона прописује се да се обавезно здравствено осигурање заснива на принципима узајамности и солидарности осигураника у оквиру кантона и Федерације. Надаље, одредбама чл. 9, 11, 13, 15. и 33. наведеног закона прописано је да се права из обавезног здравственог осигурања остварују:

- на терет средстава обавезног здравственог осигурања;
- да сва осигурана лица имају равноправан положај у погледу остваривања права из обавезног здравственог осигурања;
- да се средства за остваривање права из обавезног здравственог осигурања обезбјеђују доприносима од којих се образују фондови здравственог осигурања код завода здравственог осигурања кантона;
- да се с циљем остваривања права и обезбјеђивања средстава из обавезног здравственог осигурања оснива завод здравственог осигурања кантона, те да осигурана лица имају право на коришћење лијекова чије је стављање у промет одобрила Влада Федерације БиХ, а налазе се на листи лијекова који се осигураницима могу да пропишу на терет средстава кантоналног завода здравственог осигурања.

Савјет је, у складу са чланом 80. Закона о здравственом осигурању Федерације БиХ, утврдио да се средства за финансирање права из обавезног здравственог осигурања обезбјеђују из:

- доприноса из плата радника који су у радном односу код правног или физичког лица;
- доприноса на приход лица која обављају привредну или непривредну дјелатност личним радом;
- доприноса из пензија и инвалиднина и других накнада из пензијског и инвалидског осигурања;
- доприноса за незапослене грађане;
- доприноса који се плаћа на сталну новчану помоћ и за лица смјештена у установама социјалне заштите;
- доприноса из прихода од самосталне естрадне дјелатности, издавања плоча, аудио и видеокасета, те на улазнице за организацију спортских, естрадних и других културних јавних приредаба;
- доприноса за приход од ауторских права, патената и техничких унапређења;
- додатног доприноса за коришћење здравствене заштите у иностранству;
- доприноса из дохотка од пољопривредне дјелатности, односно других прихода остварених обављањем пољопривредне дјелатности, као и закупине за пољопривредно земљиште;
- доприноса лица која сама плаћају доприносе;
- накнада за здравствену заштиту чланова породице радника запослених у иностранству,

иностранних пензионера и чланова њихових породица;

- средстава буџета Федерације, кантона, односно општине;
- средстава личног учешћа осигураних лица у покрићу трошкова здравствене заштите и
- прихода од донације, помоћи, такси, камата, дивиденди и других прихода.

Сходно одредби члана 101. овог закона, кантоналним заводом осигурања управља управни одбор. Управни одбор састоји се од девет чланова које именује влада кантона на приједлог кантоналног министра, и то:

- три члана из реда осигураника здравственог осигурања,
- два члана из реда послодаваца,
- четири члана из реда здравствених радника.

Предсједника управног одбора именује влада кантона приликом именовања осталих чланова управног одбора.

Дјелокруг, овлашћења и одговорност управног одбора утврђују се статутом кантоналног завода осигурања.

У складу са одредбом члана 102. истог закона, Федералним заводом осигурања и реосигурања управља управни одбор. Управни одбор Федералног завода осигурања и реосигурања има 11 чланова које именује Влада Федерације на приједлог федералног министра, и то:

- по један члан из сваког кантона којег предлажу кантонална министарства здравства и
- један члан из Федералног министарства здравства.

Предсједника управног одбора именује Влада Федерације приликом именовања осталих чланова управног одбора. Управни одбор доноси одлуке већином укупног броја чланова управног одбора.

У складу са чланом 110. Закона, надзор над законитошћу рада кантоналног завода осигурања односно Федералног завода осигурања и реосигурања обавља надлежни орган управе кантона односно Федерације.

У складу са Законом о здравственом осигурању Федерације БиХ, дјелатност Завода здравственог осигурања КС, Завода здравственог осигурања ХНК, Завода здравственог осигурања Кантона 10 и Завода здравственог осигурања УСК заснива се на принципу солидарности, непрофитна је и није тржишно организована.

Важно је нагласити да се у Одлуци о листи лијекова Кантона Сарајево, Одлуци о утврђивању листе лијекова који се прописују и издају на терет средстава Завода здравственог осигурања Херцеговачко-неретванског кантона, Одлуци о листи лијекова који се могу прописивати и издавати на терет средстава обавезног здравственог осигурања Кантона 10 и у Одлуци о листи лијекова обавезног здравственог осигурања Унско-санског кантона утврђују: обим права осигураних лица на коришћење лијекова који се обезбјеђују на терет средстава Завода здравственог осигурања КС, Завода здравственог осигурања ХНК, Завода здравственог осигурања Кантона 10 и Завода здравственог осигурања УСК, начин и поступак прописивања и издавања тих лијекова и примјене у здравственим установама, као и начин утврђивања позитивних (есенцијалних) листи лијекова у КС-у, ХНК, Кантону 10 и УСК.

С обзиром на то да утврђивање обима права осигураних лица на коришћење лијекова који се обезбјеђују на терет средстава наведених завода здравствених осигурања, начин и поступак прописивања и издавања тих лијекова и примјене у здравственим

установама, као и начин утврђивања позитивних (есенцијалних) листи лијекова у КС-у, ХНК, Кантону 10 и УСК потпада под систем јавног здравства и социјалне заштите, односно обавезног социјалног осигурања, који је изузет од правила државне помоћи, сходно тачки 20. Обавјештења Комисије (2016/Ц 262/01).

Наиме, систем здравствене заштите и социјалног осигурања у БиХ и у наведеним кантонима базиран је на принципу солидарности: надзиру га државни органи, финансира се на основу обавезне уплате доприноса, права на здравствену заштиту не зависе од висине уплаћених доприноса и, сходно тачки 20. Обавјештења Комисије (2016/Ц 262/01), нема тржишну активност, а самим тим ни елемената државне помоћи јер јавне услуге које се обављају на принципу солидарности не представљају економску активност и нису тржишно организоване.

У Босни и Херцеговини се јавни здравствени систем заснива на принципу солидарности, путем јавних здравствених установа, финансираних путем обавезних доприноса и/или буџетским дотацијама, а услуге се пружају без накнаде крајњих корисника, односно пружаоци тих услуга гј. јавне здравствене установе не сматрају се предузетницима, односно није ријеч о економској активности без обзира што се и те установе налазе "на тржишту" приликом набавке неопходних производа и услуга намијењених тој дјелатности.

Ако здравствене услуге пружају независни љекари, приватне поликлинике и слично уз наплату и преузимање пословног ризика, ријеч је о предузетницима који обављају економску активност и на њих се примјењују правила о државној помоћи.

Једнако је релевантан и став Европског суда правде у случају ФЕНИН (Ц-205/3), којим је изричито утврђено да "СНС управљачка тијела (26 јавних тијела, укључујући и три министарства шпанске владе, која воде национални здравствени систем) не дјелују као предузећа (привредни субјекти у смислу права конкуренције) када учествују у менаџменту националних здравствених услуга, те да њихов капацитет као купаца не може бити раздвојен од употребе медицинских средстава и опреме након њихове куповине. Сходно томе, та тијела не дјелују као предузећа, у смислу права конкуренције Европске уније, када купују медицинска добра и опрему и чл. 81. и 82. ЕЦ-а нису примјењиви на њих".

Дакле, сврха позитивних (есенцијалних) листи је остваривање права осигураних лица на коришћење лијекова на терет средстава здравственог осигурања. Није ријеч о средствима која су намијењена индустрији лијекова и њихова сврха није профит произвођача лијекова. У конкретном случају, релевантна је и одлука Европског суда правде у случају *Poucet и Pistre* (Ц-159/91 и 160/91), у којој се наводи сљедеће: "**Здравствени фондови и организације укључене у управљање јавним системом социјалне заштите врше искључиво друштвену функцију. То дјеловање заснива се на принципу националне солидарности и потпуно је непрофитно.**"

Врло је значајан став Европског суда правде у случају "*Комисија/Dôvera zdravotná poisťovňa*" (спојени случајеви Ц-262/18 П и Ц-271/18 П, пресуда Суда – Велико вијеће, од 11. 06. 2020. године), према коме Суд у параграфу 30. констатује: "Када је, посебно, ријеч о области социјалне сигурности, Суд је пресудио да **право Уније начелно не утиче на надлежност држава чланица за уређење својих система социјалне сигурности** лишене економског карактера, он спроводи општу оцјену предметног

система и у ту сврху узима у обзир сљедеће елементе, то јесте да ли се системом остварује социјални циљ, да ли се њиме спроводи принцип солидарности, да ли изостаје било какав профитни циљ обављане дјелатности и да ли ту надлежност контролише држава." Даље, у параграфу 31. Суд истиче: "У оквиру те опште процјене посебно треба да се испита може ли се и у којој мјери за предметни систем сматрати да спроводи принцип солидарности и да ли је дјелатност здравствених осигуравалаца који управљају таквим системом подвргнута државној контроли." У сљедећем параграфу (број 32) Суд утврђује критеријуме у процјени да ли се конкретним системом социјалне сигурности спроводи принцип солидарности: "Системе социјалне сигурности којима се спроводи принцип солидарности посебно обиљежавају обавеза чланства, како за осигуранике тако и за осигураваоце, чињеница да су доприноси одређени законом зависно од примања осигураника, а не од ризика који они појединачно представљају, било због своје добити било због здравственог осигурања, правило према којем су обавезна давања утврђена законом једнака за све осигуранике, независно од износа доприноса који плаћа сваки од њих, као и механизам за пребијање трошкова и ризика, посредством којег системи који остварују добит учествују у финансирању система који имају структуралне финансијске потешкоће."

Наиме, средства која се у КС-у, ХНК, Кантону 10 и УСК исплаћују из завода здравственог осигурања ради остваривања права осигураника не зависе од висине доприноса које осигураник уплаћује у завод/фонд, него се у потпуности примјењује принцип солидарности. Према томе, таква активност није економска и она не подлијеже правилима конкуренције и правилима државне помоћи. Наиме, у конкретном случају, грађани као осигураници из својих личних средстава (брuto плате) уплаћују допринос на основу којих се формира фонд здравствене заштите. Дјеловање завода здравственог осигурања заснива се на принципу солидарности, непрофитно је и није тржишно организовано. Самим тим Савјет је утврдио да активности таксативно наведених влада не подлијежу правилима о државној помоћи.

Европски суд правде је у претходно наведеним релевантним одлукама заузео став да здравствени фондови/заводи и друге организације које су укључене у јавни систем социјалне заштите, када је њихова активност заснована на принципу друштвене солидарности, обављају искључиво друштвену функцију, јер је у том случају њихова активност непрофитна.

Узимајући у обзир наведено, у конкретном случају Савјет је утврдио да у Одлуци о листи лијекова Кантона Сарајево, Одлуци о утврђивању листе лијекова који се прописују и издају на терет средстава Завода здравственог осигурања Херцеговачко-неретванског кантона, Одлуци о листи лијекова који се могу прописивати и издавати на терет средстава обавезног здравственог осигурања Кантона 10 и у Одлуци о листи лијекова обавезног здравственог осигурања Унско-санског кантона није садржана државна помоћ из члана 3. став (1) Закона, с обзиром на то да је Савјет утврдио да се дјеловање наведених завода као јавних здравствених установа заснива на принципу солидарности, који су финансирани путем обавезних доприноса и/или буџетским дотацијама, а услуге се пружају без накнаде крајњих корисника, односно пружаоци тих услуга, тј. заводи као јавне здравствене установе се не сматрају предузетницима, односно није ријеч о економској

активности без обзира што се и те установе налазе "на тржишту" приликом набавке неопходних производа и услуга намијењених тој дјелатности.

У складу са наведеним, Савјет је одлучио као у диспозитиву овог рјешења.

Упутство о правном лијеку

Ово рјешење је коначно у управном поступку и против њега није дозвољена жалба.

Незадовољна страна може да покрене управни спор пред Судом Босне и Херцеговине у року од 30 дана од дана пријема овог рјешења.

Број УП/И 02-26-1-51-27/21
21. марта 2023. године
Источно Сарајево

Председавајући
Савјета за државну помоћ БиХ
Ценан Селимбеговић, с. р.

Na osnovu člana 12. stav (7) Zakona o sistemu državne pomoći u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", br. 10/12 i 39/20), te člana 193. Zakona o upravnom postupku ("Službeni glasnik BiH", br. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 41/13 i 53/16), rješavajući u postupku *ex post* kontrole usklađenosti državne pomoći s propisima o državnoj pomoći, pokrenutom na osnovu prijave društva Unifarm d.o.o. Lukavac, koje zastupa advokat Zlatan Balta, za ocjenjivanje dodijeljene državne pomoći sljedećim korisnicima: Amsalu d.o.o. Sarajevo, Bosnalijeku d.d. Sarajevo, Farmaviti d.o.o. Sarajevo, Hemofarmu d.o.o. Sarajevo i Zadi Pharmaceuticals d.o.o. Lukavac, Vijeće za državnu pomoć Bosne i Hercegovine na 131. sjednici, održanoj 21. 3. 2023. godine, donijelo je sljedeće

RJEŠENJE

1. Utvrđuje se da mjere sadržane u Odluci o listi lijekova Kantona Sarajevo, broj: 02-05-34488-3/18 od 11. 10. 2018. godine, Odluci o izmjenama i dopunama Odluke o listi lijekova Kantona Sarajevo, broj: 02-04-25959-22/21 od 24. 6. 2021. godine, Odluci o utvrđivanju liste lijekova koji se propisuju i izdaju na teret sredstava Zavoda zdravstvenog osiguranja Hercegovačko-neretvanskog kantona, broj: 01-1-02-1370/21 od 24. 5. 2021. godine, Odluci o listi lijekova koji se mogu propisivati i izdavati na teret sredstava obaveznog zdravstvenog osiguranja Kantona 10, broj: 01-02-26-2/21 od 22. 4. 2021. godine, i u Odluci o listi lijekova obaveznog zdravstvenog osiguranja Unsko-sanskog kantona, broj: 03-017-4215/2022 od 25. 3. 2022. godine, ne predstavljaju državnu pomoć u smislu Zakona o sistemu državne pomoći u Bosni i Hercegovini.
2. Ovo rješenje bit će objavljeno u "Službenom glasniku BiH", službenim glasilima entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine.

Образложење

1. Захтев за покретање поступка

Vijeće za državnu pomoć Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vijeće) zaprimilo je prijavu nezakonite državne pomoći, odnosno Захтев за ocjenjivanje dodijeljene državne pomoći (u daljnjem tekstu: prijava), u skladu s članom 10. stav (2) Zakona o sistemu državne pomoći u Bosni i Hercegovini (u daljnjem tekstu: Zakon), akt broj: 02-26-1-51-1/21 od 25. 10. 2021. godine. Podnosilac prijave je Unifarm d.o.o. Lukavac (u daljnjem tekstu: društvo Unifarm), sa sjedištem u Bistarcu, Novo naselje b.b, Lukavac, kojeg zastupa Zlatan Balta, advokat iz Sarajeva, sa sjedištem u ul. Fra Anđela Zvizdovića 1, Sarajevo, po punomoći, i koji se bavi distribucijom lijekova na teritoriji Bosne i Hercegovine, te je, u skladu sa Zakonom o lijekovima BiH, registriran kao zastupnik